

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: ФИЛОСОФСКИ

Специалност: Психология

Ф	Ф	П	8	2	0	1		
---	---	---	---	---	---	---	--	--

ПСИХОЛОГИЯ

Магистърска програма: Психология на здравето

Ф	Ф	П	8	2	0	1		
---	---	---	---	---	---	---	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	1	1
---	---	---	---

Психология на здравето – културални аспекти

Преподавател: проф. д.пс.н. Соня Карабелъова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	10
	Курсов учебен проект	30
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	20
Обща извънаудиторна заетост		60
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	20
2.	Разработване на курсова задача	30
3.	Изпит (курсова работа)	50
Анотация на учебната дисциплина:		

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Настоящият курс е задължителен и има за цел да запознае студентите с концепциите и подходи за разбирането за здравето, болестта и здравното поведение хората в зависимост от социокултурния контекст на различните общества.

Обучението е ориентирано към изчерпателно представяне на комплексните фактори, които влияят върху здравето на човека, и по-специално на проучванията за това как здравето и поведението са взаимосвързани и се влияят от множество екологични и индивидуални фактори, вариращи в зависимост от ценностните ориентации на личността и на здравната политика. Разглеждат основните принципи и теории в психологията на здравето в зависимост от начините, по които теоретичните и емпиричните констатации се прилагат за подобряване на здравето в различен културен контекст.

Отделните модели в областта на психологията на здравето се анализират критично от гледна точка на техните концептуални основания, приложение, емпирична верификация и предиктивни възможности за различни култури. Курсът има за цел да подпомогне студентите при разбирането и приемането на културното многообразие и неговото влияние върху промоцията на здравето и превенцията на болестите.

Предварителни изисквания:

Основни знания по Социална психология, Когнитивна психология, Клинична психология

Очаквани резултати:

След завършване на курса студентите:

- ще имат задълбочени познания за културните аспекти в психологията на здравето;
- ще имат задълбочени познания за културните модели на поведение, свързани с позитивното човешко функциониране;
- ще могат да оценяват и интерпретират межкултурните различия за здравните убеждения, жизнения стил и справянето;
- ще могат да изготвят писмени текстове, в които да анализират данни от изследвания в областта на психологията на здравето;
- придобиват способности за критичен анализ на основните изследователски подходи в областта.

Учебно съдържание

ЛЕКЦИИ

№	Тема:	Хорариум
1	Културата – значима детерминанта в разбиранията за здравето. Межкултурни дефиниции, контекст и равнища на анализ.	2
2	Здраве и култура: предизвикателства на XXI в. Модели и концепции за позитивното човешко функциониране. Културен плурализъм.	3

	Взаимовръзка между межкултурната психология и психология на здравето.	
3	Културна психология на здравето. Кроскултурен сравнителен метод. Културни синдроми. Вътрекултурни различия - алоцентризъм и идеоцентризъм.	3
4.	Концепции за здравето и здравни практики в мулкултурните общества.	2
5.	Здравни грижи и интервенции. Основни принципи на здравните политики и практики - межкултурни различия.	2
6.	Психично здраве и болест – межкултурни различия. Межкултурно многообразие и достъпност до здравеопазване. Несъответствия между пациенти и здравеопазване в западните култури.	2
7.	Подходи за стреса в различен културен контекст. Роля на културата при оценка на стресовите фактори. Културата като стресор.	3
8.	Стратегии за справяне и култура, етническа идентичност, акултурация. Стиллове и стратегии - межкултурни различия.	3
9.	Социална подкрепа – видове и културни променливи. Теоретични подходи за промяна на социалната подкрепа.	2
10.	Модел за промяна на поведението. Здравно поведение – детерминанти. Базисни концепции, теория за планирано поведение, транстеоретичен модел – сравнителен анализ, ограничения.	2
11.	Комуникация между пациент и лекар – културна обусловеност. Стереотипи. Културна компетентност.	2
12.	Здравето на жените – културна перспектива. Множествените роли на жената – импликации за здравето. Заболеваемост и смъртност при жените от малцинствата.	2
13.	Здраве и качество на живота – межкултурни различия.	2

СЕМИНАРНИ ЗАНЯТИЯ

№	Тема:	Хорариум
1	Модел и концепции за позитивното човешко функциониране.	2
2	Межкултурни различия в здравните убеждения.	2
3	Доминиращи ценностни ориентации, здраве и заболявания в зависимост от културния контекст.	4
4.	Инструменти за измерване на равнището на стрес – надеждност и валидност в различен културен контекст.	4
5.	Инструменти за изследване на стратегиите за справяне - надеждност и валидност в различен културен контекст.	4
6.	Инструменти за изследване на качеството на живота – надеждност и валидност в различен културен контекст.	4
7.	Модел за промяна на поведението.	3
8.	Здравни поведения.	3
9.	Взаимовръзка между здраве и благополучие. Инструменти за измерване.	4

№	Въпрос
1	Културата – значима детерминанта в разбиранията за здравето.
2	Моделите и концепции за позитивното човешко функциониране.
3	Културна психология на здравето.
4.	Концепции за здравето и здравни практики в мулкултурните общества.
5.	Основни принципи на здравните политики и практики - межкултурни различия.
6.	Межкултурно многообразие и достъпност до здравеопазване.
7.	Подходи за стреса в различен културен контекст.
8.	Стратегии за справяне и култура.
9.	Социална подкрепа – видове и културни променливи.
10.	Моделите за промяна на поведението.
11.	Комуникация между пациент и лекар – културна обусловеност.
12.	Здравето на жените – културна перспектива.
13.	Здраве и качество на живота – межкултурни различия.
14.	
15.	

Библиография

Основна:

- Блум, Р. (2011) *Позитивната психология*. София: Фама.
- Морисън, В., Бенет, П. (2013) *Въведение в здравната психология*. София: Изток-Запад.
- Шулц, Д. (2004) *Психология на растежа. Модели на здравата личност*. София: Наука и изкуство.
- Gurung, A. R. (2006). *Health Psychology. A Cultural Approach*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Schwartz, S. J., Montgomery, M. J., & Briones, E. (2006). The role of identity in acculturation among immigrant people: Theoretical propositions, empirical questions, and applied recommendations. *Human Development, 49*, 1–30.
- Ford, M. E., & Kelly, P. A. (2005). Conceptualizing and categorizing race and ethnicity in health services research. *Health Service Research, 40*, 1658–1675.
- Kazarian, S., S. and Evans, D., R. (2001). *Handbook of Cultural Health Psychology*. San Diego, CA: Academic Press.

Допълнителна:

- Гринберг, Т., Дж. (2004) *Управление стресом*. Санкт Петербург: Питер.
- Петров, Д. (2011) Теория за самодетерминацията и регулация на здравното поведение. В: *Годишник на СУ, ФФ, книга Психология*, т. 103.
- Rüdel, K. & Diefenbach, M., A. (May 2008). Current issues and new directions in psychology and health: Culture and health psychology. Why health psychologists should care about culture. *Psychology and Health, 23*(4): 387–390.

Landrine, H., & Klonoff, E. A. (1992). Culture and health-related schemas: A review and proposal for interdisciplinary integration. *Health Psychology, 11*, 267–276.

Landrine, H., & Klonoff, E. A. (1992). Culture and health-related schemas: A review and proposal for interdisciplinary integration. *Health Psychology, 11*, 267–276.

Дата: 16.10.2015

Съставил: проф.д.пс.н. С. Карабельова